

УДК: 316.64-049.2

МЕТОДИ І МЕХАНІЗМИ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Ладченко М.В.

Науковий керівник – ст. викл. Жидкова О.О.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії
м. Харків, Україна

e-mail:mykyta.ladchenko@nure.ua

The development of modern society, which is characterized as an information society, is accompanied by rapid rates of informatization of all spheres of human activity. One of the negative factors of informatization is that information acts as a certain mechanism for manipulating society. The work defines "manipulation" and examines modern methods and mechanisms of manipulative influence on human consciousness.

Сучасне суспільство характеризують як інформаційне. Його характерними ознаками є ефективні комунікації людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів та задоволення їхніх потреб щодо інформаційних повідомлень і послуг. Інформаційне суспільство потребує постійного продукування й поширення інформації, що базується на потужній інформаційній потребі, відповідно. Але інформація може виступати як певний механізм маніпулювання суспільством, тому сьогодні проблема маніпуляції набуває все більшого значення.

Численні дослідження присвячені визначенню сутності маніпуляції. Зокрема, як зазначає Д.О. Кононович, «маніпуляція – це вид прихованого психологічного впливу на людину, який веде до порушення її намірів, які не співпадають з актуально існуючим бажанням [1, с. 82]. Ще одне визначення маніпуляції дає В.В. Остроухов: «маніпуляція – вид психологічного впливу, за якого майстерність маніпулятора використовується для прихованого впровадження в психіку адресата мети, бажань, намірів, відносин чи установок, що не співпадають з тими, які є у адресата на цей момент» [2, с. 41]. Як правило, маніпулювання свідомістю відбувається під гаслами свободи висловлювання, однак свобода саме втрачається в цьому процесі. Людство винайшло велику кількість методів та механізмів маніпуляцій людини, щоб мати над нею владу. На жаль, деякі з них настільки не помітні для нас, що ми можемо і не здогадуватись, що хтось навмисне нами маніпулює. Розглянемо декілька найбільш поширених методів і механізмів сучасної маніпуляції.

Один з найпопулярніших методів маніпуляції – це фейки, тобто не повна правда або правда, яку видозмінили для того, аби викликати в людях потрібні емоції та ставлення до певної ситуації. В цьому механізмі головну роль відіграють не новини та факти, а саме емоційні наслідки від цих

«новин», які резонують в суспільстві та дозволяють керувати свідомістю громадян в потрібному для руслі.

Всім також відомо, що в сучасних тенденціях телевізійного мовлення набуває все більше популярність інформаційний калейдоскоп. Його сутність полягає в побудові коротких сюжетів, що постійно змінюють один одного, які перемежуються анонсами, ток-шоу, рекламою тощо. При цьому, важлива інформація розбавляється не тільки рекламою, а і постійними скандалами, чутками, які в свою чергу призводять до переміщення уваги споживача на менш важливі події.

Також не менш популярною методикою вважається мозаїчність. Коли комусь потрібно імплементувати в свідомість певну інформацію, не викликавши при цьому опору, її слід розбити на певні частини через коментарі так званих експертів (громадських діячів, політиків, активістів, журналістів, тощо). Якщо виконати ці певні дії, то в результаті людині буде нелегко повністю осмислити повну картину подій, а також інтереси сторін та остаточні наслідки.

Ще цікавим методом зміни уваги людства на інше питання – це сенсаційність та терміновість. Якщо людині запропонувати декілька заголовків статей або новин, то скоріше за все вона вибере саме той заголовок, в якому будуть присутні саме такі короткі фрази як «Сенсація!», «Терміново!», «Увага!», «Ексклюзив!» тощо. Саме ці фрази несвідомо розпалюють в нас бажання хоч одним оком глянути про що там пишуть. І саме цим користуються маніпулятори, бо тим самим вони можуть перемістити фокус уваги зі справді важливої теми.

Отже, фейки, інформаційний калейдоскоп, мозаїчність, сенсаційність та терміновість – це одні з найпопулярніших методів й механізмів маніпуляції свідомості в інформаційному суспільстві. Саме вони призводять до припинення адекватного та незалежного оцінювання з боку людини реальних проблем, конфліктів і ситуацій, які дійсно мають для неї важливе значення.

Список використаних джерел

1. Кононович Д.О. Маніпуляція свідомістю як об'єкт соціально-педагогічного дослідження. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2019. №1(44), С. 80 – 83.

2. Інформаційна безпека / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін.; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. Київ : КНТ, 2010. 776 с.